

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 24 Cor.
Pe jum. an . . . 12 "
Pe o lună . . . 2 "

Nrul de Duminică

Pe un an . . . 4 Cor.
; Pentru România și :
America . . . 10 Cor.

Nrul de zi pentru Ro-
mania și străinătate pe
an 40 franci.

TRIBUNA

REDACTIA
și ADMINISTRAȚIA :
Deák Ferenc-utca 20.

INSERTIUNILE
se primesc la adminis-
trație.

Manuscrise nu se ina-
poiază.

Telefon pentru oraș și
comitat 502.

Impresii dela Oravița.

În învălmășeala de evenimente și fapte, *adunări de popor*, dări de seamă, adunări învățătoresci, *sfințiri de biserici*, între cari ni-se împarte acum atenția, ne oprim așa de bucuros la cele ce s'au petrecut la Oravița, centrul cu drept cuvânt mult laudat al fraților noștri bănățeni.

Căci în mizeriile de multe soiuri ale vieții noastre a fost un moment de adevărată elevare națională impozantele manifestații culturale de acolo, succesul extraordinar pe care l-a avut Societatea noastră de teatru.

Putem cu drept cuvânt spune, că s'a făcut un pas gigantic către acel ideal, cel mai frumos din câte ne-am făcut: *teatrul românesc*. Căci nu numai un considerabil rezultat material, care în definitiv este azi preocuparea de căpetenie a Societății, ci și o limpezire de idei, de orientări cu privire la problemele imediate ale Societății, sunt rezultatele reale cu care se poate mândri adunarea dela Oravița.

Mai întâi în ce privește chezașia continuității progreselor ce fondul face netăgăduit an de an, pe care ni-o poate oferi capul, conducătorul ei, aceasta a primit în Oravița soluția cea mai fericită. Moștenirea lui Iosif Vulcan, a luat-o un om în toate privințele vrednic, care și pentru etapa a doua, cea a teatrului, nu numai a fondului, ne oferă garanțiile cele mai excelente. Dl Mihai este unul dintre bărbații noștri cei mai culti, o fire aleasă pornită către preocupări intelectuale și culturale.

Se născuseră îngrijorări în public, pe cari alegerea dlui Mihai nu numai că le-a resfriat ci dimpotrivă le-a prefăcut în nădejdi noi și însuflețite.

În ce privește presiunea ce vine dela o parte a publicului, cerând stăruitor înființarea neamănată a teatrului, în opoziție cu comitetul care urmărește evoluția treptată către teatrul stabil, adevărul este neapărat pe partea comitetului. Oamenii a căror parte slabă este socoteala totdeauna au fost, comitetul însă, e dator să ție cont de socoteli și suntem fericiți a putea constata că și ține. Cu aceasta nu se spune, ca comitetul să scape cu totul din vedere lucrările pregătitoare pentru înfrumusețarea scenei, ceea ce nici nu-i scapă, căci misiunea ce i-a încredințat dlui Bănuț este de natura aceasta pregătitoare, se accentuează însă că preocuparea sa de frunte este încă tot câștigarea mijloacelor bănești, cruțarea celor pe care le avem cu un cuvânt crearea unei temelii trainice nu vremelnice pe seama scenei românești.

În urmărirea acestei direcții comitetul trebuie să observe mult cumpăt și să se opue chiar curentelor, cari fatalmente l-ar abate dela calea aceasta bine precizată.

Continuând mai departe cu acordarea burselor, s'ar ajunge într'un an doi în mod forțat la înființarea trupei, pe care însă fondurile de azi nu o pot, fără riscul de a se păgubi, susține.

Adunarea din Oravița, i-a dat dreptate comitetului și pentru a opri o dezvoltare pripită, a limitat bursele la una, punând în

privința aceasta deocamdată preț nu pe crearea unei trupe stabile, ci pe sprijinirea trupelor de diletanți. Avem toate motivele să așteptăm mult în direcția aceasta dela activitatea harnicului director artistic ales la Oravița, a dlui Aurel Bănuț.

Din adunarea dela Oravița pornesc însă îndrumări noi și în chestie de direcție a spiritului de care trebuie să se pătrundă mișcarea noastră teatrală. S'a accentuat mult și hotărât, că comitetul nu poate sprijini o direcție care s'ar inspira numai din considerante pure de artă și ar neglija trebuințele morale, culturale și naționale ale popoului nostru. Teatrul trebuie să stea și el, poate mai ales el, în slujba năzuințelor noastre naționale. Principiul artă pentru artă, are la noi îndreptățire mai puțină poate decât ori unde. Să ne alcătuim deci un repertor care să corăspundă acestor cerințe, căci altfel toată mișcarea își poate ușor greși cu desăvârșire ținta.

Aceste rezultate bune și frumoase se desfac din cadrul bogat ba chiar strălucit al sărbărilor din Oravița. Ele vor înveseli desigur inimile tuturor precum au lăsat urme adânci și neșterse în sufletele aceluia cari au avut fericirea să ia parte la ele. Petrecerea poporată, manifestațiunea corurilor, reprezentațiile teatrale, concertul au oferit un decor strălucit celor două ședințe cari s'au fixat în ele. Meritul este incontestabil și al locului, căci nicăieri arta românească nu este și nu se va simți mai mult acasă ca aici, în Bănat, pe pământul cântecelor și al doinelor.

FOIȚA ZIARULUI "TRIBUNA".

Expedițiunea la Polul-Sud.

La 4 August a plecat din portul Havre sub conducerea d-rului Charcot o nouă expedițiune spre polul Sud.

Care este scopul acestei întreprinderi și ce interes urmăresc cei 28 de tineri francezi, cari pleacă voioși înfruntând pericolele unei navigațiuni atât de depărtate cu singurul gând de a mări domeniul științific al umanității?

Aceasta o vom arăta în cele ce urmează:

Pentru a pune în evidență importanța exploarațiilor antartice nu e trebuință de multe explicațiuni, ci ajunge o singură aruncătură de ochi pe o hartă polară. În partea de nord aceasta este ocupată de pământ și de mări a căror configurațiune este astăzi cunoscută în trăsăturile generale. Dacă în realitate polul Boreal n'a fost încă atins, drumul atât de important al lui Nansen ne arată cel puțin natura terenului ce-l înconjoară.

Mulțumită acestui strălucit cercetător norvegian, noi știm că dincolo de Spitzberg, de Noua Zembla, de Grönlanda și de Siberia Nouă, se găsește un întins ocean de banchize și că punctul matematic al polului se găsește în mijlocul acestei imensități înghețate. Cu toate acestea ni-se înfățișează harta ținuturilor polare Australe. Toată regiunea polului Sud este învălăită de o albeață imensă. Despre regiunea care înconjoară polul Antartic noi nu știm nimic sau aproape nimic.

Toate expedițiunile, cari au încercat să străbată în sudul extrem, au fost împedecate printr'o linie de maluri complect acoperite cu gheață. Așa s'ar putea crede că, în o poziție cu polul de Nord, în jurul polului de Sud se găsește un enorm continent cu mult mai mare decât Europa.

Așa dacă am presupune că cunoștințele noastre în emisferul nostru se întind până la marea Albă, la lacuțe în Siberia, la strămoșia de Bering și la partea de Nord a băii de Hudson, atunci ne-am putea face o idee de echivalentul teritoriilor din jurul părților de Sud, cari până astăzi sunt un mister.

Într'un singur punct, sub meridianul Zelandei Noi, acest necunoscut prezintă o întrerupere. Pe teritoriul numit Victoria, situat la sud de această insulă, englezul Scott a reușit în anul 1902, să înainteze până la gradul 82 de latitudine, ceea ce în emisferul nostru ar corespunde cu partea de Nord a Spitzbergului, sau cu alte cuvinte el a ajuns la o distanță de 900 km. de polul Sud. În toate celelalte părți, în direcțiunea polului Sud, cunoștințele noastre la începutul secolului XX-lea sunt tot aceleași ca și la sfârșitul secolului XVI-lea. În aceste împrejurări toate țările cu o cultură înaltă științifică consideră ca o datorie a lor să cerceteze aceste ținuturi misterioase.

Acum 7 ani s'a făcut o primă încercare spre polul Sud din partea Angliei, Germaniei, Scoției, Suediei și Franței. Așa întorși din această expedițiune și toți exploratorii erau de aceeași părere ca să plece îndărăt cât s'ar putea mai repede pentru a continua lupta lor eroică în interesul științei.

Englezii au fost cei dintâi gata. O expedițiune Britanică a început deja lucrările în țara Victoria, pe când Charcot vrea să înceapă cercetările în ținuturile din direcțiunea capului Horn.

Alegerea acestui teren de operațiune i-a fost impusă printr'o tradițiune a marinei franceze. Și anume aceasta este regiunea în care renumitul d'Urville ș'a făcut cercetările sale în 1808 în urma unor lupte eroice în contra acestor banchize, cu niște vase de loc potrivite pentru o astfel de navigațiune, ilustrul marinier reuși să determine marginea orientală prin descoperirea pământurilor: Louis-Philippe și a insulei Joinville.

Șaizeci și opt de ani mai târziu, Charcot mergând pe această glorioasă cale, în precedenta sa expedițiune el descoperi țara Loubet, care nu este altceva decât prelungirea spre Est a acestui fragment de continent.

Așa că onoarea de a fi descoperit aceste linii principale ale Antarticului, aparține Franței. Pentru a continua această lucrare, noua expedițiune franceză se va îndrepta deci spre țara Loubet. De aci mergând dealungul coastei, ea va încerca să ajungă în pământul Alexandru I. așezat mai spre Sud și care până astăzi n'a fost zărit decât în mod vag de aci, dacă vor putea pătrunde, vor lua direcțiunea de Sud-Est, pentru a recunoaște limita meridională a Pacificului Oriental și pentru a uni descoperirile franceze cu cele engleze.

Deci problema geografică ce ș'a propus-o Charcot este că oare oceanul cel mare în partea sa de răsărit este despărțit de ploii printr'un continent, prin insule sau se întinde mai departe spre sud.

Moștenitorul de tron la împăratul. Moștenitorul de tron Francisc Ferdinand va merge în 3 Septembrie la Ischl, fiind invitat de M. Sa împăratul. Tot atunci M. Sa îi va acorda o audiență baronului de Aehrenthal, ministrul de externe. Cu acest prilej se vor discuta chestiuni de politică externă.

Declarațiile dlui Apponyi. Depntatul Sághy și-a făcut darea de seamă prin cercul său. Însoțit de contele Apponyi, el a cutrierat toate comunele cercului său din Vestul Ungariei, iar în comuna cea mai obscură a obscurului său cerc, iei s'au oprit pentruca însuși ministrul să vorbească. În comuna Fell, care desigur va deveni celebră, dl Apponyi a spus cam următoarele: Dușmanii partidului kossuthist ne acuză că nu am realizat nimica din programul nostru, nici neatârănarea țării, nici desfacerea vamală de Austria, nici comanda militară ungurească, deși trei membri ai partidului șed în fotoliile ministeriale. Cine însă vrea să urce un deal priporos nu va lua drumul cel mai drept, ci va merge pe serpentine încolăcite cari duc cu siguranță spre piscul dorit. Coaliția face asemenea. Ea a întors oiștea carului țării spre ideea neatârănării. Carul s'ar fi putut întoarce în două minute dacă s'ar afla într'un loc liber, dar el este într'o strâmtoare, încât ne bucurăm că am întors măcar oiștea.

Se aud plângeri pe terenul administrației. Dăunăzii revizorul școlar din comitatul Clujului a rătat *marile agitații ce se săvârșesc în școlile românești de acolo.*

Un membru din comitetul administrativ i-a spus că mai de mult agitațiile acestea nu erau. Revizorul i-a răspuns că agitațiile erau dar nu se descopereau. Este un procedeu foarte primejdios de-a vindeca o rană numai la suprafață. Doctorul adevărat o va țâia adânc pentru a înlătura materiile ce o otrăvesc. (Dar sunt doctori cu orice preț ca dl Apponyi cari taie afund și unde nu-i nimic de vindecat, până când pretinsul „bolnav“ se va revolta și îi va da dovezi pipăile de vigoarea sănătății sale N. R.).

La urmă adunarea a votat încredere deputatului Sághy și ministrului Apponyi, iar ei vor purcede triumfători, ca Don Quichotte și deșteptul Sancho, vestind lumii că s'a găsit totuși o comună fie ori cât de necunoscută, care să mai aibă încredere în politica lor.

O nouă răpire de drepturi. La sfârșitul anului școlar trecut un conflict

s'a iscat între autoritățile noastre bisericești și liceul reformat unguresc din Orăștie. Direcțiunea ceruse ca preoții noștri să predea religia în limba ungurească, în vreme ce autoritățile noastre bisericești au protestat împotriva acestei cereri nelegale. Acuma ministrul a hotărât în afacerea aceasta. Hotărârea asta e un cap de operă de perfidă și mișelească ipocrizie și de cinism.

Ministrul a hotărât astfel: Biserica are dreptul de a întrebuiți limba ei în afacerile ei liturghice și cateheții nu pot fi lipsiți de dreptul de a face instrucția în limba lor liturghică.

După declarația asta s'ar crede deci, că ministrul a respectat legea restituind limba românească în drepturile ei înscrise în lege. Dar iată și restul hotărârii: În cadrul religiunii se predau și lucruri cari nu au legătură cu liturghia, ca istoria biblică, istoria bisericească etc. *Acestea trebuiesc predate în limba ungurească.* În limba națională a bisericii nu vor putea fi predate deci decât catechismul mare și mic și rugăciunile.

Știți ce înseamnă asta? Înseamnă *eliminarea aproape deplină a limbii românești din predarea religiunii.* În clasele liceului predarea catechismului și a rugăciunilor au un rol redus, și tocmai disciplinele celelalte, istoria biblică, istoria bisericească atât de importantă, dogmatismul, și mai ales explicarea autonomiei noastre bisericești, a statului organic.

Conform hotărârii ministrului, toate cunoștințele aceste *vor trebui predate ungurește* ceea ce va să zică maghiarizarea obiectului religiunii *aproape în toate clasele de liceu.*

Soluțiunea aceasta nu poate să ne lase însă mulțumiți. Ea e o călcare cinică a legilor și drepturilor noastre celor mai sfinte și înseamnă maghiarizarea învățământului religios în toate școlile. Dreptul pe care ministrul îl recunoaște cu o generozitate ipocrită, la începutul hotărârii sale, îl face însuși iluzoriu prin pasagiile dela urmă.

În realitate deci hotărârea asta i o re-

voltătoare știrbire de drepturi și o atingere adusă constituției noastre bisericești împotriva căreia autoritățile noastre bisericești vor trebui să meargă cu lupta până la cele din urmă mijloace legale.

Anexarea Bosniei. În numărul său din urmă ziarul „Times“ ocupându-se de situația politică din Bosnia și Herțegovina și de svonorile ce se repetă din vreme în vreme cu privire la anexarea provinciilor ocupate, crede că singura și cea mai potrivită soluție a chestiunii e menținerea stării actuale, deoarece Austria și Ungaria n'ar putea conveni în privința alipirii teritoriale a provinciilor ocupate.

Correspondentul din Paris al ziarului „Times“ a intervievat în chestiunea aceasta și pe cei doi fruntași ai partidului turcilor tineri, Ahmet Riza Bey și principele Mehomed Ali, cari amândoi sunt membrii în comitetul executiv al partidului. Amândoi sunt de părere că trebuie menținută starea actuală. Partidul turcilor tineri desi vede cu părere de rău că mohamedanii din Boemia și-au pierdut rolul conducător, dar azi, când în interiorul imperiului se pregătește o serie întreagă de reforme, totuși, crede inoportun de a se provoca conflicte cu oricare dintre puterile europene. Partidul turcilor tineri recunoaște deci starea actuală atât în Bosnia cât și în Egipt, Tunis și Creta, dar nu renunță la pretențiunile de drept. Că ce atitudine va observa parlamentul turcesc în chestiunea aceasta, se va cunoaște la toamnă, când se va întruni.

Sârbii declară război guvernului. Partidul radical sârbesc a ținut ieri în Carlovăț o conferință intimă în afacerea patriarhatului sârbesc. Hotărârile radicalilor nu sunt cunoscute, dar ziarul lor *Zastava* oglindește cu credință starea suflătoare a partidului. Ziarul declară că la viitoarea alegere partidul nu va mai avea nici o considerație la dorințele guvernului unguresc ci va alege după cum îi dictează interesele sale sârbești.

Volnicile banului Rauch. Banul Rauch a retras debitul postal ziarelor *Politika, Stampa, Pravda și Trgovinski glasnik* din Serbia.

Pe lângă aceasta ei mai prevăd în programul lor petrecerea unei ierni în pământul numit Alexandru I.

Din această stațiune se vor face cercetări asupra interiorului acestui teritoriu cu ajutorul de semi automobile.

Cititorii să nu zâmbească când aud de automobile, căci în părțile Antareticului ghețării formează niște întinderi foarte netede. Așa în 1902 chiar acel Scott despre care am vorbit a făcut un drum de 450 km. în direcțiunea polului Sud pe o bucată de gheață fără să găsească cea mai mică înclinațiune de teren și fără nici un accident.

De aceea cei mai celebri exploratori sunt de părerea că automobilul ar putea fi întrebuițat cu foarte mare folos în cercetările lor, chiar și actuala expedițiune engleză, în pământul Victoria întrebuițează automobilul. De aceea și dl Charcot a luat mai multe automobile cu dansul, în care el pune mare speranță, mai ales în urma experiențelor făcute iarna trecută în munții Alpi.

În tot cazul singuri exploratorii cari și-au petrecut viața în aceste ghețării pustii, iar nu geografii din cabinet, sunt autorizați a crede dacă în cercetările spre polul Sud e mai bine să se

întrebuițeze automobile, iar spre cel de Nord baloanele dirijabile.

Așa că și din acest punct de vedere expedițiunea dlui Charcot are o mare importanță. Dar aceste expedițiuni nu au numai misiunea de a descoperi noi pământuri, ci mai ales de a face observațiuni cari ating meteorologia, magnetismul terestru, zoologia, geologia, botanica etc. și ca atari ele sunt de cea mai mare importanță pentru lumea științifică.

Pentru a putea îndeplini această misiune dl Charcot a grupat în jurul său un întreg stat major de tineri savanți, pentru a nu-i scăpa neobservat nici un fenomen natural din aceste ținuturi atât de misterioase.

Imens și variat este câmpul deschis activității acestor oameni însă grozav de mari și de multe sunt și pericolele la cari se expun. Mai întâi sunt furtunile înspăimântătoare ce se ivesc în acest ocean ce înconjoară pământul fără să fie împiedecat de vre-un continent sau insule și ale cărui valuri se ridică la înălțimi enorme asemenea cu munții. Apoi trebuie să fie încontinuu veghere ca să nu dea peste vre-o bucată de gheață, care în aceste regiuni are câte o grosime de 30—40 metri și o lungime până la 2 km.

Vai de nenorocitul vas care ar fi izbit de acești sloi, căci în 2 minute s'ar cufunda. Afară de aceasta nu se găsește nici un loc sigur pentru debarcare sau pentru repararea vre-unei stricăciuni. Peste tot este gheață și numai gheață.

Dar ceea ce mărește mai mult greutatea expedițiunii este asprimea climei.

Este constatat că polul de Sud este cu mult mai rece și mai înghețat ca cel de Nord și în aceleași regiuni unde la polul Nord se găsesc păduri dese, la polul Sud nu este decât gheață și toată vegetația se reduce la câțiva licheni și mușchi. În aceste ținuturi este iarnă perpetuă. Nordenskjöld, spune că o zi de vară în regiunea polului Sud este cu mult mai aspră decât cea mai aspră zi de iarnă din Suedia.

În timp de mai bine de 2 ani călătorii din aceste locuri nici odată n'au văzut termometrul ridicându-se peste 2 grade deasupra lui zero; iar iarna s'a văzut coborându-se până la 50 grade sub zero, cari produc perturbațiuni atât de mari în atmosferă încât orbesc și sufocă pe nenorociții exploratori.

Să sperăm că exploratorii vor ieși învingători din toate aceste dificultăți și că vor reuși să întinză cunoștințele asupra unei regiuni atât de întinse.

(„Ordinea“)

Toate damele se facideal de frumoase prin efectul bun al

CREMEI MAKOI-IDEAL

care adeverește nenumăratele crisori de mulțumită.

Face să dispară roșafa feței, pistruile, petele de ficat și toate necurătenile pielii.

Prin folosirea cremei Ideal ajungem să avem o față curată, fragedă, catifelată și fină! De aceea vă rugăm ca la comandă să ne scrieți precis dacă fața e grasă sau uscată.

Secapătă numai la însuși fabricantul:

KUDAR LAJOS Szent László, gyógyszerész — Makó Ujváros —

— 1 borcan de cremă Ideal 1 cor. — Pudra Ideal 1 cor. Săpun Ideal 70 fl.

Comandele prin se satisfac repede și punctual.

Preparatele medicale și chimice au fost premiate la expoziția higienică internațională din 1879 cu medalia de aur, cu crucea de metal franceză și cu diploma de distincție.

Constituția în Turcia și chestia românească.

Scopia (Üsküb), 15 August 1908.

Cu proclamarea constituției în Turcia s'a schimbat deodată și fața acestei mari împărății. Deja la hotarul Turciei observi schimbarea situației de mai nainte. Nu mai vezi amplorți înarmați și împrejmuiți de un cordon de soldați. Bagagiul se vizitează cu o gentileță europeană cu un cuvânt vezi acuma un orient european. Siguranța vieții și proprietății e asigurată acuma nu numai prin orașe, ci și prin sate, căci hoților li-se taie mâna, bătăușilor li-se trage 80—100 lovituri cu un par, iar pe acei cari omoară pe cineva, îi așteaptă glonțul sau spânzurătoarea.

Orașul Scopia ca și celelalte orașe din Turcia au început deodată o viață liberă, pretutindenea vezi și auzi vorbind și adunându-se oameni, ca și în alte țări constituționale, petrecerile în cafenele pe cari le găsești la București, Sofia și Belgrad le găsești în miniatură și în Scopia.

Prin proclamarea constituției s'au deschis porțile călătorilor străini, și acei cari s'au temut ieri să vină în Turcia, astăzi se îndreaptă în această țară liberă. Lupta între naționalitățile creștine din Turcia a încetat, și naționalitățile s'au pus la lucru să profite cât mai mult de actuala situație.

Sârbii din Serbia au aranjat o excursiune la Scopia și Salonic săptămâna trecută la care au participat 600 persoane, iar Vineri au plecat 200 Bulgari din Varna și Sofia la Bitolia și Salonic. Scopul a fost de a felicita comitetul junoturc și de a vedea pe frații lor. Numai românii din regat și-au uitat misiunea, acolo nu s'a început nici o mișcare pentru o asemenea excursiune, și aceasta ne dovedește că românul e tot în urmă.

Românii patrioți din țara liberă trebuie să aranjeze cât mai iute o excursiune la care să participe cel puțin 1000 de persoane cu o muzică bună românească. Excursiunea trebuie făcută cu vaporul la Constantinopol, și d'acolo la Salonic. Din Salonic cu trenul la Bitolia și Üsküb și retour cu trenul la Salonic, apoi cu vaporul peste Constantinopol la Constanța. Pentru propaganda românească trebuie negreșit să plece cu excursioniștii și un cor bisericesc bun. Să pricepe de sine că excursiunea trebuie făcută în înțelegere cu comitetul junilor turci, cari au primit și pe Sârbi. Pe noi românii ne leagă împrejurările mai mult de turci, cari ne pot fi numai amici sinceri. Calea noastră e de a da mâna cu turcii și Albanezii.

Un alt lucru care mă miră că nu se face în grabă, este chestia scoaterii ziarelor românești, despre care am scris la timp. Acuma să ne grăbim și să ne folosim de împrejurări, până nu se deschide parlamentul la Constantinopol să înființăm tipografia românești la Constantinopol, Salonic și Bitolia. Imediat să scoatem în aceste orașe câte un ziar: la Constantinopol un ziar care apare de 4 ori pe săptămână, la Salonic și Bitolia cari apar în fiecare zi. Dacă nu ne vom trudi să tragem tolos din situația actuală, noi ne vom căl pe urmă. Bulgarii și sârbii au înțeles situația și edau deja de câte-va zile chiar și aici în Scopia ziarele lor naționale.

Schimbarea situației în Turcia ne silește să începem acea lucrare, despre care am vorbit deja în »Tribuna«. Studiând situația tristă a chestiei românești din Turcia acuma la fața locului văd, că avem mare nevoie, de o *adunare generală română la Bitolia*, un trebuie să vină din fiecare comună și oraș din Turcia câte unu sau doi delegați, să discute programul românilor macedoneni și să dezbătă dorințele românilor macedoneni. Negreșit că la această adunare trebuie să aziste ca capi amândoi inspectorii cari trebuie să prezinte petițiunile învățătorilor și învățătoarelor, cari doresc vr'o schimbare de post, urcare a plății, etc. La această adunare trebuie stabilit budgetul, deocamdată pe anul 1908/9 numai până la 15 Iulie 1909 căci atunci trebuie ținută adunarea proximală, așa ca să fie 6—7 săptămâni până la începerea școalelor. Să pricepe de sine, că majorității delegaților ar trebui să se plătească cheltuielile de călătorie până la Bitolia, căci comunitățile române n'au astăzi nici un fond disponibil.

Această adunare trebuie ținută și *totodată pus sfârșit neglijenței revizorilor, cari nu se mișcă din Salonic și Bitolia. Fiecare inspector trebuie să corespundă cu comunitățile și nu numai cu directorii școalelor, și să iese în toate părțile să încurajeze lumea. Tot așa trebuie să călătorească și d-nii consulii români!*

Despre starea tristă a școalelor române, și bisericilor, etc. din Turcia vă voi scrie în curând și vă voi arăta cine poartă vină actualului situații.

Teodor Filipescu.

Adunarea dela Oravița.

Cu prilejul adunării și serbărilor din Oravița, dl Nicolae Iorga publică următorul articol în »Neamul românesc«:

Urăm societății de Teatru românesc sau »pentru adunarea unui fond de Teatru« — e una, și am dori să ajungă mai curând cealaltă —, care și va ținea ședințele, începînd de Vineri, în orașul, plin de Români conștienți, mândri de sine și gata pentru orice luptă, al Oraviței bănațene, să aibă o adunare mai interesantă și mai rodnică decât adunarea »Asociației«.

Aceasta a fost, în adevăr, poate cea mai slabă din câte s'au pomenit, și anume tocmai în anul celei mai strașnice crize, când toate puterile naționale trebuiau să se încordeze pentru cea mai mare luptă și când adunarea trebuia să se prefacă de la sine într'un congres cultural discutînd cu avînt problemele esențiale pentru viața sufletească a neamului românesc în Ținuturile de supt Coroana Sfântului Ștefan. În loc de aceasta, după încheierea formalităților și după cetirea frumosului discurs al dlui Andrei Bârseanu, care dădea îndrumări ce n'au fost ținute în seamă, de și au fost — soarta lucrurilor bune la acest neam! — așa de călduros aplaudate, s'a desfășurat, sau mai bine s'a înșelat în cusături pri-pite și provisorii, un șir de »discuții« despre lucruri deosebite. Unele erau cu totul nepractice — ca ideea de a interesa pe țerani la activitatea »Asociației« pe calea materială (că doar n'au frații noștri nici un Tache Ionescu, nici un Bădărău! —; altele cu totul nestudiate — ca propunerea de a se înlocui pentru adulți școala a menințată și care s'ar putea să și cadă, prin abcedare ieftine (trebuie altceva: Cartea poporului românesc, enciclopedia românească pentru oricine, pe care tineri cu rîvnă să o ducă oriunde). Căia ce a fost mai nenorocit încă, mediul înțelegător și simțitor pentru asemenea dezbatere a lipsit cu totul; nu se pomeneste de o atmosferă bună sau rea pentru cutare proiect — doar »Unirea« știe două persoane, una de la masa presidiului și cealaltă din sală, care, prin sunete nearticulate, desaprobuau ce era contra sfântului tipic; toți păreau grăbiți să mântuie odată cu cele două zile de paradă.

Acesta pare să fie adevărul adevărat, care e bun de spus totdeauna, cel puțin ca lumea să nu-și facă iluzii.

Așa va fi oare și cu adunarea din Oravița?

În acest caz, iată cum se va petrece (am oarecare experiență și pot face profetii, cu riscul de a supăra pe dl Stere, care îngăduie Vechiul Testament, dar nu poate suferi pe proroci, mai ales când nu colaborează la »Viața Românească« și nu fac parte măcar din clubul liberal).

Discursuri de deschidere, frumoase și bune de urmat. Dări de seamă, amănunțite, lungi, pe care nimeni nu le ascultă: doamnele, domnișoarele încep altă discuție în sală, nesimțitoare la așa-zisa »elocvență a cifrelor«. Două, trei cuvântări pre-găsite de acasă și la care nu se răspunde fiindcă n'au știut de cuprinsul lor alții pentru a pregăti de acasă și ei. Mare senzație: alegerea președintelui în locul lui Iosif Vulcan, care va fi pomenit după meritele sale, și ceva mai mult. Acum se dă o luptă mare între ambiții cu sau fără capitalul trebuitor de muncă. Apoi entuziasm general și armonie perfectă în fața scenei. Bilanț sufletec: nimic.

Și, iarăși, măcar anul acesta, tocmai anul acesta, nu poate fi așa. Loviturile cu care se răstesc la noi dușmanii, vor cădea, fiți siguri. Azi aici, mâine d'ncolo, vor cădea, atingînd una după alta școli primare de sate, gimnaziile, seminariile, episcopii, biserica și cultura națională în totalitatea ei. Cine va avea carne mai multă și oase mai tari se va putea împotrivi, dar nici acela mai mult decât o bucată de vreme, dacă durează împrejurările politice de azi, căci ei nu pot lăsa la rîndul lor, și între cel care e numai cu spinarea și cel ce are bățul în mână, tot acesta biruiește. Și, pe urmă, ce? Pe urmă începe opera cea mare, de sprijinire a unei culturi, de ținere vie a unei conștiinți, fără așezăminte și mijloacele obișnuite pentru aceasta. Atunci începe propaganda, apostolatul. Și în ea teatrul, oricât de prigoniț, are un rol uriaș.

S'o înțeleagă societatea pentru adunarea, etc., etc. (Doamne, lung titlu, mai lung chiar decât fondul și mult mai lung decât isprava de până acum!). Teatru românesc anume făcut într'un anume loc, n'om avea, asta e sigur și nici nu trebuie să-l avem, căci nu e scris doară că unde este un vlădică, acolo să fie toate. Iată la Sibiu, oraș de poezii și muzicanți, unde te învărți numai între glorii, până la dl O. Tâslăuanu chiar, este un Museu fără obiecte, o bibliotecă fără cărți și vai! o scenă, pe care, de trei ani, n'au fost zece spectacole (ori nu?).

Ci altceva trebuie. Teatru modest și harnic, după gustul și nevoile poporului, teatrul care să umble. Dnul Zaharie Bârsan, care, din nenorocire pentru d-sa, se crede un mare talent dramatic și, de fapt, are numai oarecare școală, socotită că îndeplinește un »apostolat«, mergînd din loc în loc, dela un centru la alt centru, și dela o »intelligență«, la altă »intelligență«, adevărat dela o »casină« la altă »casină«, pentru a speria pe bieții oameni din colțurile fricoase de provincie cu Caragiale sau cu problemele morale, cu spiritul rafinat al Apusului. Cu multe zile înainte, presa răsună de călătoria genului artist, căruia nici-odată nu-i ajungea admirația sârmanilor spectatori, de cari și râde apoi cu ironie romantică, — fiind, de fapt, un scriitor, — în foilete anele foilor ardelene modern-style, pentru inițiativa de cafenea, berărie și cenacu. Și... în minți, în inimi nu rămâne nici-o urmă din clasica producție a marelui comedian, format la Notara și la frunțașii școlii italiene.

Acuma se pare că dnul Bănuț vrea se ia acest rol, — dnul Bârsan fiind înscris astăzi în trupa bucureșteană a dlui Pompiliu Eliad, director teatral. Și d-sa a făcut școală, și poate că și d-sa are conștiința unor legături directe cu Olimpul celei mai curate arte. Vă avea atunci și d-sa același succes mare ca să dea la urmă același decisiv faliment.

Eu văd altceva. Până în cea mai mică așezare românească răzbate, fără a culege material pentru a face spirit în foiletoane, o grupă de tineri bun, modești, muncitori, deprinși cu sărăcia și cu neînțelegerea silințelor ce fac. În orice împrejurări, declamă, joacă lucruri pe înțeles. Arta, — arta poate, ca lumina soarelui, să scânteie și într'o picătură de rouă. Cel mai mare artist poate ieși la iveală într'o farsă pentru ciobani analfabeți. Căci arta e în teatru sufletul

propriu, provocat de spiritul unei piese, hrănit, dacă vrei, de el, dar nu creat și condiționat în întregime.

Dacă sunt tinerii aceștia pregătiți, să iasă la iveală! Societatea pentru »fond«, prefăcându-se în societate cu fond, să cumpere accesoriile de nevoie, multe și frumoase, și să dea tinerilor o leafă cât să poată trăi chiar dacă ar veni mai puțină lume la »comedia« lor și ar plăti cât de puțin. Iar dacă nu sunt pregătiți, să-i afle societatea și să-i pregătească, punând — pentru Dumnezeu! — o singură condiție: să n'aibă în familie nici un geniu și să aducă și certificat dela medic că nu sunt predispuși spre cea mai urâtă boală a spiritului omenesc: convi-gerea genialității proprii!
N. Iorga.

Adunarea învățătorilor din părțile Timișorii.

Timișoara, 30 August.

Sedința din urmă a adunării din Timișoara a fost dedicată mai mult afacerilor administrative.

Președintele I. Vuia deschizând adunarea, prezintă regulamentul și-l face cunoscut adunării.

Dl Blaj Codrean cere să se puie în regulament un articol care să fixeze timpul convocării adunărilor. Președintele îi arată că acest articol s'a luat în regulament.

Dl Leu cere ca lipsirile dela adunările generale să nu se motiveze prin certificate medicale. La discuția acestei chestiuni iau parte domnii Băran, Tomi și Vuia. Se hotărăște că numai adunarea generală e competentă de a scuza lipsirile.

Apoi regulamentul intern al societății se votează în mod definitiv.

Se citește pe urmă și se discută articol de articol regulamentul viitorului conviet. Se primesc multe din amendamentele propuse de președinte.

Este o dorință generală ca convictul să se înființeze cât mai curînd fiind nevoie urgentă ca fiii învățătorilor noștri să primească o creștere bună și românească, ferită de înfrurirea școlii și societății străine.

Privitor la acest fond protopopul Dr. Traian Putici propune ca până la realizarea convictului, el să se atașeze la altă instituție confesională de sub jurisdicția consistorului din Arad.

Se primește referatul comisunii de examinare a rapoartelor comitetului, găsite toate în bună rîndială.

Teodor Papp face interpelarea, dacă s'au făcut demersurile necesare la consistorul din Arad pentru completarea salariilor învățătorilor conform legii lui Apponyi.

Răspunde președintele Vuia că demersurile s'au făcut și consistorul studiază acuma chestiunea.

D. Ghilezanu cere ca învățătorii să primească diurne pentru participarea lor la adunare, o cerere dreaptă.

Se hotărăște ca locul adunării viitoare să fie Lipova, iar termenul pe la începutul lunii lui August anul viitor.

În sfârșit președintele Vuia mulțamește comisarului Dr. Putici pentru prezența sa iar învățătorul Tomi mulțamește președintelui pentru bunul simț și tact cu care a condus consfătuirile adunării.

Expirînd în sfârșit mandatul vechiului comitet se alege altul nou pe calea votării secrete. Noul comitet se compune astfel: Președinte Iuliu Vuia, vice-președinte Simion Faur, notar Badescu, secretar Teodor Popa, casier Gh. Tomi și un consiliu administrativ compus din șapte inși.

Intimpinare.

Beiuș, 28 August 1908.

În Nr-ul 180 al »Tribunei«, cineva dela noi se întreabă că »Cine face confesionalism în Beiuș?« Și cetînd cu băgare de seamă cele înșirate de dl cu confesionalismul, vrînd-nevrînd îți vine în minte povestea țiganului cu purceul.

E vorba de niște localități de prăvălii din parterul parohiei gr.-cat. ridicată la etaj din partea episcopiei, pentru ca din venitul acestora cu vremea să se mai îmbunătățească leafa protopopului gr.-cat. din loc, dîndu-i în chipul acesta posibilitatea de a se afirmă pe terenul social și cultural românesc, într'un mod vrednic de un protopop român.

Și prăvăliile și esarendarea lor însă numai de acum, în viitor, vor să fie.

Așadară pe lângă că e chestiune de gust să te amesteci într'o afacere cu care n'ai nimic nici în clin nici în mîncă, e și ridicol rolul ce și-l dă dl »cu cusurul că s'a născut neunit«, când face pe îngrijoratul, că ce se va întâmpla cu prăvăliile uniți.or.

D'apoi să zicem, că se vor da în chirie. Fie-cine așa își plasează banii, ori moșiile sale, după cum el voește și vede de bine. (? Red.) Ei! po-tește și-l amenință, ori fă chestie de confesionalism. Ce ai ajuns? Mai e vorbă aici de seriozitate?

De altcum pentru liniștirea dlui cu confesionalism de prăvălie, notez, că biserica gr.-cat. din Beiuș are senat bisericesc, din care fac parte o seamă de bărbați cu bun nume și cu bună reputație românească și aceștia vor și chibzul asupra lucrului așa că felul, cum se vor esarendă localitățile amintite, va îndestuli pe toți românii cu și fără confesionalism, dar de inimă pentru viața noastră românească de aici.

Slab serviciu face dl coresp publicului nostru când prezintă pe dl Ghera așa cum doar d-sa și-l închipuește. Fapt e însă, că acel Ghera, despre care dl cu confesionalismul scrie că »nu-i preot român« — Cine face confesionalism? — și că-i »prietin cu jidanii«, s'a luptat ani de-a-rîndul, până ce a isbutit, ca în internatul gr.-cat. de fete să fie primită și eleve sărace de religiunea gr.-or. Și astăzi un frumos număr de fete gr.-or. pentru o sumă bagatelă de 30 cor. la lună, primesc educație, provizie și vestminte în internatul, unde dl Ghera e rector. Doar pentru aceasta fapta s'a făcut d-sa »vinoval de toți românii de bine din Beiuș?« Cari vor fi fiind și unde vor fi trăind românii aceștia de bine în Beiuș?

Și în urmă fiindcă dl coresp. în al său talmoș-balmoș de confesionalism ticluit fără scrupul, bate darabana ca să somăm pe dl Ghera, — care, în urma oficiului său, numai supraveghează clădirea — să nu ne aducă pe cap acea rușine, ca în casa parohială uniță să vedem instalându-se un jidan: ne deobligă foarte mult, voină a se scăpa de pacostea — să nu zic cu d-sa rușinea — bisericeii surori. Sau aceea nu-i »rușine adusă pe capul« senatului bisericeii gr.-or. când pe casele fond. »Criste« strălucesc firmele: Matits Ferenc și Kohn Salamon — și Kohn și Salamon? — Nu vindurâți d-voastră școala gr.-or. lui Hermann Gutmann, și puserâți în pragul bătrînelui și de toți veneratului protopop gr.-or. o crăsmă cu »Korlátlan« și băgarâți în strada română pe cel dintâi ovreu? Casa fund. »Zsiga« nu o vindurâți lui Simon Politzer, atunci când se luptă, să o cumpere și un dascăl român gr.-cat.

Atunci — nu de mult — n'au fost români, comercianți români »de ispravă« în Beiuș? Noi am tăcut...

Sau toate aceste s'au făptuit în numele ortodoxiei scutită de confesionalism?

Care va să zică ce d-voastră Vi-e chestie financiară, nouă și pentru noi gr.-cat. chiar când s'ar da prăvăliile acele jidanilor nu-i tot aceea, ci confesionalism. Ce mie îmi place nu-i confesionalism, ce nu-mi place e confesionalism. Logică nu glumă!

Ai venit domnule la țintă!

Pe cât de slabă, pe atât de primejdioasă e panta, pe care dai cu cutia Pandorei în spate, făcînd — dragă Domnule! — confesionalism dintr'o închiriere de prăvălii. Un gr.-cat.

Din străinătate.

Importante declarațiuni ale Prințului Muntenegrului. »Kroatische Korrespondenz« află din Cattaro că un personajiu sus pus din Cetinge spune că, cu prilejul unei recepțiuni solemne, care a avut loc zilele trecute și la care a participat notabilități muntenegrene, prințul Nicolae a făcut importante declarațiuni economice și politice.

Între altele, vorbind de linia ferată Dunăre-Adriatică, prințul Muntenegrului a zis că această linie ferată este menită a aduce mari foloase Muntenegrului, de aceea Principatul sprijinește acest proiect.

Asupra știrilor cari s'au răspândit de unele ziare cu privire la intențiunea pe care ar avea-o, de a abdica în favoarea unuia din fiii săi, principele a declarat că va ține în mîinile sale cărma țării atîta timp cât va trăi și că nu va încetă să lucreze pentru binele poporului său de cât când îi se va tăia firul vieții. Prințul a adăugat că deși e într'o vîrstă înaintată, speră să mai aducă încă multe servicii patriei sale.

Aceste declarațiuni ale prințului au fost primite cu aclamațiuni și entuziaste strigăte de »Jivio«.

Impăratul Germaniei și pacea universală. Din Strassburg se anunță cu datul de 31 August nou: Ieri s'a dat aici un prînz festiv în onoarea împăratului Wilhelm. Cu acest prilej împăratul rostind un toast a făcut următoarele declarațiuni:

— Cu bucurie mărturisesc în fața d-voastre convingerea mea intimă că pacea Europei e în afară de primejdie. E pusă pe temelii cu mult mai solide, decât ca uneltirile meschine și calumniile inspirate de pizmă și reavoință s-o poată usurpa cu una cu două. O cheazășie de căpetenie a păcii e conștiința domnitorilor și bărbaților de stat ai Europei, cari își dau seamă de răspunderea mare înaintea lui Dumnezeu pentru viața și bunăstarea popoarelor încredințate conducerii lor. De altă parte dorința și voința popoarelor încă năsuiește într'acolo, ca în cadrele unei desvoltări pașnice să se bucure toate deopotrivă de progresele și cuceririle culturii și să-și măsoare puterile într'o emulare pașnică.

În sfârșit chizășuește pacea și puterea armată a Germaniei, terestră și maritimă; — poporul german înarmat. Germania dîndu-și seama de disciplina incomparabilă și simțul de onoare al armatei sale, e hotărîtă ca, fără a amenința pe nimeni, să-și desvolte și mai departe puterea ei armată și să o menție la un nivel cerut de interesele sale, — de dragul nimănui și spre paguba nimănuie.

Vorbirea a stîrnit viu echou în cercurile politice europene, mirate de atîta încredere în sine a Germaniei.

Dacă târguiți din articolele anunțate în ziarul nostru, vă rugăm ca la comandă să amintiți unde ați cetit aceste anunțuri.

Vizita consiliului municipal al Parisului la Praga. Președintele consiliului municipal al Parisului, Cheriveux, care s'a întors ieri din Copenhaga, a convocat pe membrii consiliului la o ședință extraordinară, în care s'a discutat invitațiunea adresată de consiliul comunal din Praga, care roagă pe consilierii municipali ai Parisului să viziteze orașul Praga.

Consiliul municipal al Parisului a hotărât ca să viziteze în corpore orașul Praga, la 2 Septembrie stil nou.

NOUTĂȚI.

ARAD, 1 Septembrie n. 1908.

† Iosif Roman.

Incercuit de liniștea patriarhală a unei bătrâneți senine s'a stins din viață Vineri, la Oradea-mare octogenarul Iosif Roman. Numele lui ilustrează o bogată pagină din Bihor.

S'a născut la 1829 în comuna Aușeu, Bihor. A studiat gimnaziul la Beiuș și dreptul la academia din Oradea-mare. În 1849 a fost colaborator la »Amicul Poporului« și »Democrația«, editate în Budapesta de Sigismund Pap. După revoluțiune a ocupat oficii judecătorești și administrative, fiind ales în 1865 vice-comite în comitatul Bihor. Dela 1866 e avocat în Oradea, unde casa sa a devenit centrul vieții sociale românești de acolo, mai ales pentru tinerimea română dela academia de drepturi. Iosif Roman a colaborat la mai multe foi românești și a fost președintele comitetului fondator al băncii »Bihoreana«.

Frate cu eminentul publicist, deputat și profesor de odinioară, Alexandru Roman, decedatul a fost unul din cei mai de seamă fruntași ce i-a dat neamului nostru Bihorul. A fost un însuflețit sprijinitor al mișcărilor culturale românești și însuși urzitorul mai multor însoțiri culturale și economice.

Incepând din 1866, decând a părăsit administrația, a îmbrățișat cu multă căldură cauzele românești, lucrând îndeosebi pentru independența bisericii rom. unite și scriind o valoroasă broșură despre situația românilor gr. catolici în lupta pentru autonomia bisericii lor. Din articolele lui de ziar transpiră un avânt nobil, o expansiune de putere a sentimentului său național. În 1890 a apărut cu frumos succes un proces de presă întentat Gazetei.

Azi flacăra simțirei sale românești s'a stins, — Iosif Roman își trece numele cu cinste în istoria luptelor noastre naționale. Peste groapa lui se împânzește jalea noastră a tuturor.

Odihnească în pace!

— Știre personală. Dl. A. Nicolau avocat din Caracal (România) a plecat azi din Arad.

Reprezentanța fundațiunii Gozdu

— scrie »Telegr. Român« — s'a întrunit Sâmbătă în Sibiu, pentru rezolvarea agendelor curente, între cari și împărțirea stîpendiilor. Pentru a participa la ședințe au sosit la Sibiu P. S. Sa Episcopul Ioan I. Papp al Aradului, și ilustrii domni: Ioan cav. de Pușcariu, Dr. Iosif Gall, Avram Berlogia, Georgiu Serb și Dr. Nic. Poy-mar, iar din Sibiu participă la ședințe dl

Parteniu Cosma. Ședințele sunt conduse de I. P. S. Sa Arhiepiscopul și Mitropolitul Ioan Meșianu.

— **Adunarea din Săliște.** Adunarea poporală organizată pentru sufragiu universal Duminecă la Săliște, a reușit după cum se aștepta într'un centru românesc atât de valoros. Au vorbit deputații Maniu, Vlad, Vaida-Voevod și medicul Dr. Comșa, despre situația politică actuală și despre necesitatea votului obștesc. S'a trimis o telegramă omagială împăratului și s'a votat o rezoluțiune, îndrumându-se deputații să lupte înainte cu inima neînfricată, solicitând introducerea sufragiului universal. Insuflețirea a fost la culme.

— **Congresul studentesc din Iași.** În vederea marelui congres studentesc dela Iași, societățile »Solidaritatea« din Iași organizează o serie de serbări culturale în principalele orașe din țară pentru a strânge fonduri.

O astfel de serbare a și avut loc zilele trecute la Tulcea, obținând un frumos succes moral și material.

— **O societate filarmonică românească în Macedonia.** În Bitolia (Macedonia) s'a întemeiat o societate numită »Doina« pentru crearea unei fanfare în acest oraș. Președintele societății e dl Dr. Cosmulei, profesor la liceul românesc din Bitolia.

— **În jurul unei catedre.** Ziarul local unguresc »Aradi Közlöny« publică un articol de informație privitor la profesorul I. Costa care după un serviciu de șase ani la școala normală ort. de aici și-a pierdut postul, fiind ales altul în locul lui.

Costa nu a găsit lucru mai potrivit decât să alerge la ziarele ungurești pentru a se plânge lor pentru »nedreptatea« ce i-s'a făcut. Iată cum stau lucrurile după informațiile noastre: La seminarul și la școala normală românească din Arad se aflau mai mulți profesori lipsiți de evaluare. Între ei profesorul I. Costa a fost angajat acum sunt șase ani cu condițiunea expresă ca să treacă examenul care-i lipsea. Sinodul anului 1907 a ordonat consististorului ca să împlinească definitiv aceste catedre cu profesori, având evaluarea legală. Din considerații umanitare pentru a nu lăsa pe acești profesori pe drumuri, consististorul nu a publicat imediat concursul pentru ocuparea acelor catedre ci le-a acordat expres un termen de un an pentru trecerea examenului.

Cu sfârșitul anului școlar 1907/1908 conform hotărârii sinodului s'a publicat concursul pentru ocuparea definitivă a catedrelor.

Văzîndu-se strămătorat de hotărârea sinodului în lipsa diplomei Costa a căutat să-și câștige pe alte căi dreptul la catedră. El s'a pus să-și creeze merite patriotice menite să fie locul diplomei. Astăzi iară el a rostit într'o societate ungurească un discurs patriotic întru comemorarea honvedului Asztalos Sándor biruitorul sîrbilor în lupta pe străzile Aradului în anul 1848.

Apoi el s'a mai dat la manipulațiuni cu niște acte căutând să compromită pe directorul seminarului, părintele Roman Ciorogariu înaintea guvernului unguresc ca pe un maghiarofob.

Dar a fost înzadar.

Costa a prezentat o rugare de-a fi numit Rugarea lui avea însă alăturată în loc de certificatul de examen un vechiu certificat dela liceul din Zombor, precum că a servit acolo ca profesor suplent și o încunoștiințare a decanului facultății de litere din Budapesta, datată din anul 1906 precum că i-s'a fixat în acel an un termen pentru examenul lui de specialitate.

Acestea au fost »actele« în baza cărora Costa solicita numirea lui.

Acuma când consististorul pe bază strict legală a împlinit catedrele cu alți reflectanți el aleargă la presa ungurească. Cu materialul de tradare adunat în cursul unui an, el cere să terorizeze consististorul ca să-l aleagă și fără evaluare.

În ziarul unguresc amintit mai sus, el acuză pe părintele Ciorogariu, că l'ar fi înălțurat pentru »patriotism«. Dacă ar fi aceasta adevărat, atunci de sigur la alegere nu s'ar fi înălțurat și

alt candidat cărnă dimpotrivă s'a imputat tocmai lipsa lui de patriotism.

O sfetește pe urmă cu acuza că profesorul N. Mihulin ar fi fost menținut deși nu ar avea examenul de evaluare. Aceasta-i minciună, căci dnul Mihulin a făcut examenul, pe când Costa a dovedit că a dorit numai să-l facă acum sunt șese ani. Și asta-i poate o mică deosebire.

Costa mai minte cătră ziarul unguresc că directorul l'ar fi bruscă atunci când și-a cerut concediu pentru a-și rosti faimosul său discurs pentru Asztalos, spunându-i că va arăta celui ce ține discursuri pentru comemorarea unui om care a vărsat sângele sârbilor și românilor. Costa a cerut cu două zile înainte concediul amintit și l-a obținut fără nici o observație, știind dl director cu cine are de a face.

Tot astfel minte Costa că ar fi sulevat în fața dlui comisar Goldiș incapacitatea dlui Ciorogariu în conducerea seminarului. Dl Goldiș va opune desigur răspunsul potrivit acestei minciuni.

Pentru a se însinua ungarilor, Costa mai denunță pe dl Ciorogariu că ar fi scris două articole în »Tribuna«. Iată un tip de trădător care în lipsa diplomei se impune prin acte de trădare.

Costa e un agent provocător, căci el joacă între unguri pe patriotul iar între români el atacă guvernul prin articole pentru cari trimite pe altul în pușcărie.

Iată cine-i Costa.

Am dori în sfârșit să se hotărească dacă el se ține ungar sau român. Sau poate nici el nu știe deocamdată până va vedea — ce pâne va mânca.

— **O alegorie de Segantini.** »Momento« din Turin află din Neapole că în institutul de orfani de acolo se află cea din urmă operă a lui Segantini — o alegorie pictată de el pe pergament, cu puțin înainte de a muri. Alegoria numită de el »Soarta celor ce iubesc« reprezintă un bărbat și o femeie, două figuri frumoase și voinice, cari uitând de toate cele pământești, pleacă în lumea largă să-și găsească norocul.

Soarele care apune aruncă o lumină melancolică pe drumul pe care merg cei doi iubiți.

— **Se cumpără cal.** Regimentul al 3-lea de husari din Seghedin are de gând să cumpere un număr mare de cai în comit. Caraș-Severin în cursul lunilor Septembrie și Octombrie. Condițiile de cumpărare sunt: calul să fie pe deplin dezvoltat, să aibă sânge voinic, să fie între 4 și 7 ani și de o înălțime de 158—166 cm. Prețul de cumpărare e 650 cor. dar se poate urca la 700 și 800 cor. Caii de vânzare să fie înștiințați la secretariatul Reuniunii agricole din comit. Caraș-Severin.

— **Studentii români în Germania.** După o statistică a ziarului »Frankfurter Zeitung« studenții români sunt în al 5-lea rând, ca număr, între studenții străini dela școlile tehnice germane.

În primul rând sunt rușii, apoi austro-ungarii, elvețienii și norvegienii.

— **Congresul orientaliștilor.** La Compenhaga s'a ținut al XV-lea congres al orientaliștilor (14—20 August st n.) Au luat parte la 500 de învățați, mai ales din Anglia și Germania. A prezidat danezul W. Thomsen.

Cercetările în Turchestanul chinez. Pischel (Berlin) arată că expediția prusiană a adus documente în vre-o zece limbi. Printre acele limbi (turcească veche, sanscrită, chineză, etc.) e una, cea tohară (indoscitică) care e indoeuropeană ca și sanscrita, (Sieg și Siegling (Berlin).)

Fischer a vorbit despre niște sculpturi chineze mai vechi de cât răspândirea budhismului în aceea țeară și cari se află în Europa.

Hüsing a arătat că limba Elamiților cari au cucerit țara de la apus de Tigru, în Persia de azi, de la Haldeeni vorbeau o limbă înrudită cu a autohtonilor din Caucaz. Deci avem documente de pe la 3000 înainte de Christos în aceea limbă și e cu puțință de făcut istoria acelor limbi străine și a celor indoeuropene și celor semitice.

Hirth din Newyork a dovedit că țara Fulin, de care vorbesc călătorii vechi chinezi e Siria. A spus că numele arătate acolo pentru maslin, smochin, smirnă, etc., sunt din limba romeică și nu din grecește.

Yahuda (Berlin) a arătat că manuscriptul descoperit de dnul Gaster (Londra), »Cartea samaritană a lui Iosua« nu e mai veche de cât anul 1335 după Chr., căci pomenește de un sul al

țarei, care nu există înainte de acest an. Crede că e un fabricat modern, ca să placă europenilor.

Adler (Londra) e de aceeași părere și arată că'n Anglia s'a primit chiar de la început, cu scepticism descoperirea lui Gaster.

Haupt (Baltimore) susține că Galileenii nu erau nici Ovrei nici semiși, deci că și Isus n'a fost Evreu. La Hawath în Galilea s'au fost așezat de mult o colonie de Mezi (arieni), iar Harmathul nu e în Siria, ci în Galilea.

A fost discuție înverșunată, din care a eșit că, Isus, dacă s'a născut vre o dată, era Galileu și nu Iudeu; dar scandalul n'a îngăduit să se auză toate argumentele.

— **Necrolog.** Primum următorul anunț funebrel: Cu inima frântă de durere anunțăm încetarea din viață a inbitului soț, tată, moș și strămoș *Ioan Balaș*, asesor de tribunal în penziune întâmplată la 30 August 1908 în etate de 97 ani. Rămășițele pământești ale scumpului decedat se vor așeza după ritul gr-cat. spre odihnă eternă în 2 Septembrie 1908 la orele 3 d. a. în cimiterul comun din Hațeg. Fie-i țărina ușoară și memoria binecuvântată! Pe răposatul îl deplânge: Susana soție, Demetriu, George, Ida, Susana, Alexandru, Augustin, Arthur și Elena, copii, precum și număroase rudeni.

— **Starea lui Tolstoi.** Starea contelui Tolstoi continuă a fi nehotărâtă. Bătrânul scriitor, pe care o boală de picioare nu l lasă să părăsească patul, are împrejurul lui pe toți membrii familiei.

— **Moartea lui Mascart.** Mascart, ilustrul fizician al Franței a murit în vârstă de 71 ani. Mascart care a lucrat foarte mult în domeniul electricității și meteorologiei, s'a născut la Quarrouble în anul 1837. Cariera sa a fost strălucită: în 1864 și-a luat doctoratul în științe și se îndreptă în domeniul meteorologiei, care pe acea vreme era în stare născândă. În 1878 a fost numit director al biroului meteorologic, dar continuă să se ocupe de alt capitol al fizicii, electricitatea, pentru care arată o înclinație specială. Tratatul său de electricitate statistic, și lecțiunile de electricitate și magnetism, cari formează cele mai bune tratate, în aceste ramuri vor păstra multă vreme încă, autoritatea de care se bucură. Dela 1878 Mascart a luat parte foarte activă la organizarea expozițiilor franceze și era mare ofițer al legiunii de onoare. La 1884 a intrat la Academie în locul lui Jamin, și era decan al secțiunii fizice. Mascart a fost înmormântat eri la cimiterul Montparnasse.

Economie.

Noua lege execuțională. Noua lege execuțională, sancționată la 6 August a. c. ca art. de lege XXI din 1908 a fost publicată la 25 crt. în monitorul oficial »Országos Törvénytar« (Gorpus Juris) Nr. 13 și la 26 crt. a apărut în monitorul oficial ordinațiunea ministrului de justiție Nr. 19,900 de dato 25 August a. privitoare la executarea legii și dispozițiile tranzitorii.

Decarece în ordinațiunea ministerială nu este vorba de o prolongire a termenului legal, noua lege execuțională, în seczul art. de lege 66 din 1881, va intra în vigoare deja la 9 Septembrie a. c. va să zică la 15 zile după publicare.

Importantele termene ale dispozițiilor transitorii cuprinse în lege însă se socotesc dela ziua de 25 August a. c.

Pretenziunile expirate, pentru a li-se asigura favorul cuprins în § 31 al legii, trebuie notificate în scris la judecătoria cercuală competentă în timp de 30 de zile, socotite dela 25 August a. curent.

Conform ordinațiunii, în notificarea de înaintat la judecătoria cercuală trebuie cerută cu provocare la § 31 al art. de lege 41 din 1908 luarea la cunoștință a pretenziunii specificate în notificare.

La notificare se alătură atâtea »înștiințări« (értesíté) nmplute în regulă și făcute după modelul din ordinațiune, câte persoane trebuie înștiințate, plus un exemplar pentru judecătoria.

Notificarea de înaintat judecătoriei este supusă la timbra și se timbrează amăsurat valoarei, cu timbru de 40 fileri resp. Cor. 1.

Față de pretenziunile încă neexpirete încețază dispozițiile legii execuționale vechi, cari regulează secneștrabilitatea, deja la 9 Septembrie a. c. iar față de pretenziunile expirate și notificate judecătoriei, la 24 August 1909.

Budapesta, 1 Septembrie 1908.

INCHEIEREA la 1 ORĂ și jum.:

Grân pe Oct. 1908 (100 klg.)	22-22	22-24
Săcară pe Oct.	18-44	18-46
Cucuruz pe Main	14-0	14-12
Ovăs pe Oct.	15-94	15-96

Prețul cerealelor după 100 klg. a fost următorul:
Orâu nou

De Tisa — — — —	22 K.	40—23 K.	35 fil
Din comitatul Albei —	22 >	20—23 >	15 >
De Pesta — — — —	22 >	30—23 >	25 >
Bănățenesc — — — —	22 >	40—23 >	35 >
De Bacica — — — —	22 >	30—23 >	25 >
Săcară — — — —	18 >	70—18 >	80 >
Orzul de nutreț, cvalit. I.	15 >	40—15 >	70 >
> de cvalitatea II.	15 >	—15 >	40 >

BIBLIOGRAFIE.

Caton Theodorian: **Sângele Solovenilor**, București 1908, editura institutului Minerva, pag. 248, prețul 1.50 lei.

Iată plăcutul prilej, ce ni-se oferă, de a ne ocura acum deja de al treilea roman, în un scurt restimp; și ne pare cu atât mai bine, cu cât putem anticipa »Sângele Solovenilor« e un bun roman.

Cuconu Isaie-Murat are doi feciori pe Andrei, care de multă vreme studiază la Paris, și pe care chiar acum îl așteaptă să se reîntoarcă acasă, după o lungă despărțire și pe Mitruț, copil din flori, avut cu o țărăncă. Dar în vremea Andrei are »un cap mic, bălan, cam ofilit, niște ochi verzi, fruntea dreaptă, păr bogat, nasul curbat cu nările lipite mustața coloroasă, și firele ei, ne-regulate, plecând puțin la vale și ocolind colțul buzelor după moda englezească, pe atunci Mitruț era slăcân întreg, răsărit de trup în sus, sprinten, mlădios și fără frică de ori și ce. Era arătos băiatul și cum arată așa era, vrednic să placă tuturor și harnic să înfrunte necazuri«. Mitruț era mâna dreaptă a boierului, el îi supraveghia toată rânduiala gospodăriei, căci rămas văduv, bătrân și cam bolnav, conu Murat stătea mai mult acasă și făcea planuri cu vechiul său prieten Antache Boian, ca să-și căsătorească copiii, pe Andrei cu Sofița.

Dar dela prima întâlnire boierul văzu cu mâhnire, că feciorul său, nu-i acela, pe care el îl așteptase. Andrei se înstrăinase de tot și în fire și toate apucăturile lui aducea aminte de răpănsata-i soție Irinița, vedeă cu genă că Andrei e sânge din sângele Iriniții, e plămădeală de Solonean. Căci pe cum »cât trăie cocoana Irinița... tot de suspine și de plânsete răsunase zidurile conacului și curtea și moșia toată, tot așa era și acum, ales că de data aceasta mai adese furia băiatului se descărcă în capul lui Mitruț, pe care nu-l pntea suferi, chiar din ziua, când sosise mai întâi la conacul tătâne său. Și cuconu Murat le vedeă cu groază acestea și nu odată intervenise în favorul lui Mitruț.

Și când după lungă așteptare boierul Antache venise cu fie-sa Sofița să vadă ce face nașul Iriniției și să vadă și pe Andrei, sosit dela Paris, îi trebui lui Murat o luptă grea pân'ce putu începe vorba: »Nu se poate, nu se poate!« și cu multă anevoință, după mult neastâmpăr și pradă, dat dure i, el descoperi prietenului său că »ce să-ți mai spun? știu tot. Andrei îi samănă ca o picătură de lapte: acelaș suflet, aceeaș inimă aprinsă...!« spune el arătând spre portretul răposatei Irinița. Dar nu s'a oprit aici. A fost greu până s'a pornit, de aci înainte vorba mergea limpede și deschisă: »Din sângele meu nu s'a revărsat nimic în vinile lui... Ajunge. Nu se poate. Sofița e o păsărică; ce știe ea? Dar noi suntem oameni, nu putem face asemenea păcat, nu l-am isprăvi nici odată. S'a sfârșit.

Paginile acestea, în cari Murat arată prietenului său, toată firea și toate po nirlle fiului său, cari îl fac nevrednic de Sofița, sunt de toată frumseța și descrise în toată grăja și bogăția de sentimente, ce trebuie să se nască atunci în inima a doi părinți, cari atât de mult au lucrat și au pus la cale fericirea copiilor lor.

Răutatea de inimă a lui Andrei crește și tot mai ales furia lui se descarcă în spatele lui Mitruț. Spre a pune capăt acestei slări de lucruri, cari bătrânului îi făceau gânduri și spaima, — el trebui se concedieze pe Mitruț, căruia pe ângă

alte sfaturi și povețe bune îi mai dăduse și 3000 franci.

Mitruț e ales primar și spre mulțumirea stăpânirii își împlinește dregătoria. Acasă însă nevăstuța sa Anuța, se topește după dragoste, și e năcăjită că Mitruț o negliă. Întâmplarea îl aduce pe Andrei pe acolo, el o vede și o dorește. Mai trece încă odată pe acol și atunci și spune cât o are de drajă și cât de mult o d rește. Femeia tineră, fără nici un povățuitor, cu închipuiri că bărbatul său n'o mai iubește, ascultă de ademenirile lui Dinu, noul ispravnic și prietin al lui Andrei, și cade alături cu multe altele.

Intre acestea se aranjează o mare vânătoare. Din nefericire un lup, presupus turbat se răpede deadreptul la Murat și-l incolțește. Spaimă grozavă. Vânătoarea înceată. Andrei fuge speriat. În tr'un avânt de alipire și dragoste Mitruț se pleacă și suga cu buzele sale veninul fierii. Dar bietul bătrân e fulgerat de vechia sa boala de inimă și dus acasă moare în scurtă vreme, după ce descoperise și lui Andrei și lui Mitruț, că ei sunt frați. O nouă scenă de un colorit admirabil, despărțirea aceasta de copiii săi, dintre cari unul nu poate suferi pe celalalt.

Mitruț nu înceată a avea și după moartea bătrânului boer toată dragostea pentru Andrei, de care acum știa, că e și frate. Odată însă, când seara târziu se reîntoarse acasă pe neașteptate, zărește prin un ochiu de fereastră pe »Antifa în cămașă, despletită, spânzurată de gâtul lui Andrei, într'o înlănțuire desmățată, de femei pierdută«.

În primul moment Mitruț stătă ca înlemnit, apoi scobori și luă săcurea și se așeză la ușă, gata să lovească. Dar în această așteptare grozavă, i-se ivi chipul lui Murat și par'că îi auză și glasul mângâios, care îl spunea: Tăe frate... lartă-!?! scapă săcurea din mână și porni pe drum înainte. Ajunse la fântână, beu o gură de apă ca să se răcorească, dar nu-și mai simția nici trupul, nici sufletul, par'că se nimicise toată gândirea din el, creerii i-se clătinau, ameția, își perdiu cumpătul și căzu în fântână. Andrei care venia pe drum auzi, se clătina pe picioare, aprinse un chibrit de asupra fântânii, dar nu văzu nimic.

Am ținut înadins să fac o schiță cât mai desvârșită, și cred, că mi-a și succes. Cetitorii mei se vor putea convinge din celea mai de sus de chipul foarte interesant cum e depănată povestirea întreagă. Stilul, limba și descrierile sunt fără smin-teală, pe alocurea autorul par'că a fost prea scrupulos în descrieri, e prea amănunțit, vrea să spună chiar și colorile florilor, mirosul lor, cântecul pa-serilor și întreagă podoabă și frumseța naturii. Eroii romanului sunt caracterizați cu toată grăja, se vedește, chiar dragostea, cu care e împrejmuit bătrânul Murat și Mitruț; și simpatia pentru acestea persoane trece cu fiecare pagină în sufletul cetitorului, care sfârșind de cetit romanul privește cu desgust spre caracterul și toată personalitatea atât de ticăloasă a lui Andrei, față de care firea bărbătească, cinstită și plină de energie alui Mitruț se ridică atât de sus și chiar nimicit de întâmplare, Mitruț e ca un gigant față de nevoiașul și destrăbălatul Andrei.

E superflu a mai recomanda cetitorilor acestui ziar, cetirea frumosului roman al dlui Theodoran. Cluj, 28/8 1908. Alda.

Poșta Administrației.

Cornel Novac, Almăs. Am primit 12 ccr. ca abonament până la finea anului 1908.

Redactor responsabil Constantin Savu.

Editor proprietar George Nichin.

„Wällischhof“

sanatoriu

aranjat după sistemul dr. Lahman, cu toate întocmirile moderne ale terapiei fizicale și dietitice, jumătate oră depărtare dela Viena în regiune romantică și sănătoasă.

Posta și telegraf: Maria Enzensdorf (bei Wien).

Cu deslușiri și prospecte stă la dispoziție direcțiunea și medicul șef al stabilimentului

Dr. Martus Sturzu.

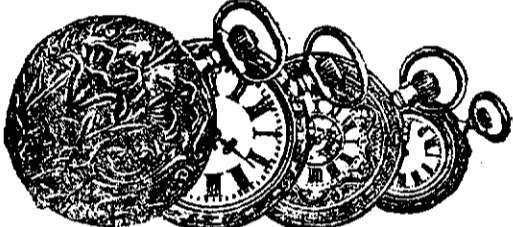

Se caută
un iurist
 într'o cancelarie advocațională.
 Doritorii să se adreseze la
 administr. ziarului «Tribuna».

Se caută
Un candidat de avocat
 cu praxă bună
 în cancelaria avocatului Dr. GEORGE
 POPA, Buttyin. Reclentanții să se adre-
 seze lui.

Mare atelier special pentru reparat
 ciasornice.

CLUJ (KOLOZSVAR)
 Széchenyi tér 6 sz.

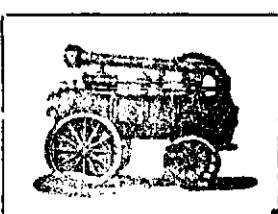

Se repară în mod special tot felul de
 ciasornice de buzunar, cu pendulă și cia-
 sornice cromometrice
 cu prețurile cele mai favorabile
 pe lângă garanție.
 Solicitând binevoitoarea încredere rămân
 Cu distinsă stimă;

Blázsi Sándor
 ciasornicar specialist.

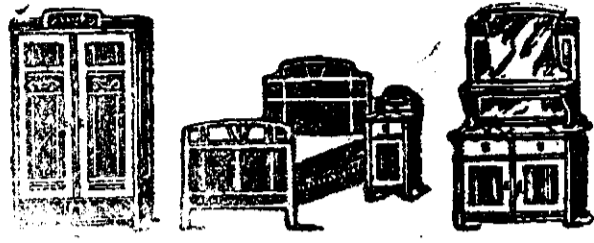
Szatmáry Mihály
 MEȘTER DE CAZANE
 Szeged, strada Pille nr. 25.
 Intreprindere atât în loc cât și în pro-
 vincie tot felul de reparări de cazane,
 mașini și locomobile la moare de
 aburi și fabrici de spirt. Aceste le
 efectuește cu prețuri favorabile și pe
 lângă garanție.

La chemare prin
 scris, vin în per-
 soană ori și unde.

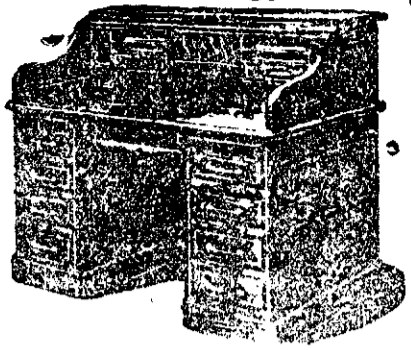
La reparații, adoptări etc. nu vă nitați de
Geamurile duble de reformă ale lui Mayr.

Brevet unguresc nr. 37857, foarte potrivite și încercate de
 toată lumea. Sunt cele mai simple, bune și ieftine (A nu să
 confundă cu ghișeurile!) și sunt brevetate în toate în statele
 mari. Lucrări de construcție de tot felul. Instalații și aran-
 geamente de localuri, magazine, școli și biserici.

Siugurul pro-
 ducător al
 geamurilor -
 duble de re-
 formă. Brevet unguresc numărul 37857.

- VICTOR KREMER -
 tâmplărie cu uzină
 SIBIU (Hermanstadt, Nagyszeben).

Alexandru Văleanu
 magazin de mănuși, de bandaje și de pantofărie orthopedică.
 Sighetul-Maramurășului.

Piața principală (Fóter).
 Beșici de gumă
 americane,
 beșici de pește
 — franțuzești. —
 Prezervative
 femeiești, Cio-
 rapi de gumă,
 suspenzoare,
 bandaje, mănuși,
 bandaje „Diana”,
 — irigatoare. —
 Execut după co-
 mandă medicală
 ghetă orthope-
 dice pentru pic-
 oare ori-cât de
 bolnave și dure-
 roase.

Chugyik Sándor, B.-Csaba
 Fabricant de cimbale.

Pregătește
 cele mai bune
cimbale,
 precum și
 repararea
 tuturor in-
 strumente-
 lor
 cu coardă
 pe lângă garanție și prețuri moderate.

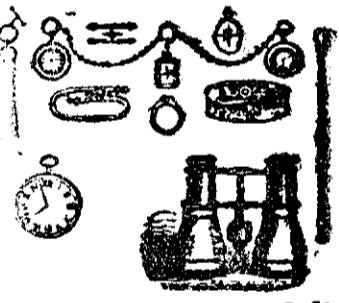
Instiintez pe on. public că mi-am mutat mă-
 celăria pe Szabadság-tér în edificiul
 teatrului vechiu unde, vind carne proaspătă de
 porc cu 68 cr. Untură curată cu 68 cr., slănină,
 cu 68 cr., șunca afumată cu 90 cr. Înainte 80 cr.
 cotlete 90, coaste 72, picioarele cu 60, mațele cu
 cele mai favorabile prețuri de zi. Mațe și săpun
 de uscat de casă, varză acră, napi crastaveți și
 pipărci se pot căpăta în măcelăria lui Garay
 Károly, în Arad pe Szabadságtér.

BENYOVSZKY L. ARNOLD
 fabricant de Instrumente muzicale.
 SZÁSZRÉGEN.

Își recomandă
VIOLINELE fabricație proprie
 precum și alte instrumente, așa
instrumente de suflare
 din lemn și alamă,
 harmonice, flașnetă, fluere,
 ocarine, citere, cimbele.
 Tot așa primește repararea a tot felul
 de instrumente cu prețuri ieftine și
 lucrate artistic.
 Reparare de orgă mare, har-
 monium și gramofone.

Gratis!
 trimite oricui
 cine se adresează la
 mine, catalogul de pețuri
 care a apărut de cu-
 rând despre
ciasornice
 de prima calitate
 și biuteriei, ciasornice
 bine regulate remon-
 toir cu 5 coroane 60
 fil., un ciasornic de trezită perfect cu 2 cor. 90 fil

Cadouri mari de sărbători!
Győző Brucker Nándor és Társa
 mălestru de ciasornice.
Győr 75.

Economisește multă
oboseală, timp și lemne
 fiecare menajeră care spală rufele cu
pravul de săpun
pentru spălat

arătat de mine, și rufele se fac curate și albe
 ca zăpada. La fiecare pachet e adăugat și un
 prospect.

Prețul unui pachet 24 fileri și 12 fileri.
 Se găsește la
Stefan Knezevits, Temesvár
 Fabrik, Hauptgasse 25, „Zur Salzmühle.

HAMMER ZS. és TÁSRA

măiestru de articole electrice și fabricant de balanțe (cântare).
ARAD, Piața Boros-Béni, Nr. 1. (In casa dlui Dr. Sever Ispravnic).
 Mare atelier de reparaturi speciale. Mare magazin stabil
 în biciclete fabricații engleze, americane și germane.
 Singurul vânzător al mașinei de cusut celebre „VICTORIA”,
 „OPPEL”, „SINGER” și „MINERVA” cu suneica în formă
 de roată. **Magazin de balanțe decimale și de bucătărie.**

Mare asortiment în părți
 de mașini de cusut, ar-
 ticole de montate bici-
 clete și articole de elec-
 tricitate.

Tot felul de reparațiuni în bransa aaceasta pe lângă
 prețuri moderate și garanție.

Cea mai mare fabrică de ceasuri de turn
 din Ungaria aranjată cu putere de aburi.

BODICS SÁNDOR,

turnătorie de clopote și ceasornice de turn

BAJA (BACICA).

Recomandă îndeosebi cele mai perfecte

● GEASURI DE TURN ●

pentru biserici, primării, castele, școli și fabrici,
 cari cu construcție perfectă și nouă de tot și în
 prelucrare solidă. — Afară de aceia atrage lua-
 rea aminte a onorațiilor preoți și a onoratorilor
 comitei bisericești asupra

MAREI TURNĂTORII DE CLOPOTE.

Pregătește clopote în toate mărimile după acor-
 duri recerute. Se reînnoiesc și repară clopote vechi;
 afară de aceasta se repară ciaturile de turn pe
 lângă chezășie. — Onoratele comitee și pleba-
 nile precum și curatorii primesc avantajul de a
 plăti în rate. Servesc, la dorință, cu budget, gratis.

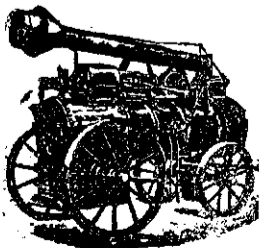
Prima fabrică de mașini agricole
 și întreprindere de săpat fântâni adânci din Sătmar.
SZATMAR strada Teleky 8.

Seful
 firmei **PROBST MÁTYÁS**

Primește:

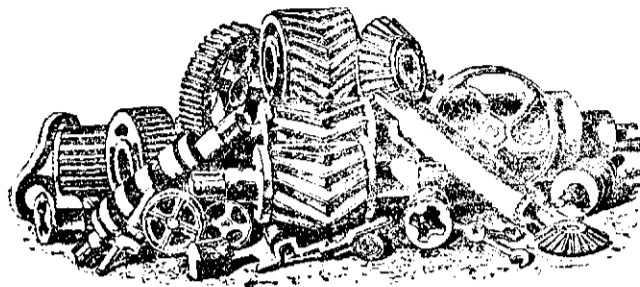
instalări de mori de aburi și motoare cu ulei,
 siredelirea de fântâni arteriane,
 conducturi de apă și pompe de
 apă de orice sistem, aparate
 pentru uscatul nutrețului, repa-
 rații de automobile și de mo-
 toare cu benzină și orice lucrări
 atingătoare de această bransă
 cu prețuri avantajoase.

Depozit permanent de mașini cu
 aburi și de pompe.

Se află de vindut în deposit:

2 cazanuri de fert cu țavă (45□ suprafața de temperatură.
 1 mașină de aburi (25 HP). 2 mașini de tăiat paie. 2 ma-
 șină de treerat Sirok. 1 mașină pentru funii de paie. 1 pompă
 centrifugală. 2 pompe cu canat. 4 pompe de fringhii. 1 pompă
 stabilă de vin. 1 pompă de perete de mână cu forțe motorică
 și cu mână. 3 motoare electrice cu 10, 3 1/2 și 1 1/2 HP. 1 sfâr-
 mător de cucuruz (porumb). 2 mașini cu perie arcuită pentru

cernut, Bartzler patent. 1 cântar de animale (1500 kg. forță de
 greutate). 1 mașină pentru astupoșe. 1 rășniță de mână. 1 ma-
 șină pentru lucrări de lemn. 2 mașini de siredelit zidul. 2 re-
 zervoare conținut 20—25 Hct. 1 mașină de mână pentru iarba.
 1 pompă de foc nouă pentru edificii de țară.

Mai de aproape la dl:

Bartzer István

Temesvár
ELISABETSTADT. Emausgasse Nr. 2.

Grosz Nagy Ferencz,

farma-
 cist. : : **Debreczen** : : farmacia : :
 «Arany egyszarvu»

Hajdusági
 Bajuszpedrű.

Vőőjegy.

MUSTAȚA E FRUMOASĂ
 dacă întrebuințezi

POMADA HAJDUSAG

cea mai bună pentru creșterea și
 potrivirea mustețelor, pregătită
 din materie neunsuroasă. Efec-
 tul se vede foarte iute și
 cu siguranță. Scutit prin lege.
 Un borcan 50 fil. Prin poștă
 se trimite numai 3 borcane cu
 2-15 Cor. Cu rambursă gratuit.

MEDICAMENT

PENTRU VOPSIREA PARULUI

în culori blond, brunet sau negru. Efect la moment.
 O singură vopsire e de ajuns, ca părul sau musta-
 ță o lună să albă culoarea ce o dorește. Nu înă-
 sprește părul. O sticlă cu medicament pentru ori
 și ce culoare 4 cor.